

Referanser:

Arkivsak: 23/01714-4

Saksdokumenter:

KR 101.1/22 Vedlegg med utdyping av begreper
Universell utforming og dobbel sårbarhet

Handlingsplan for universell utforming i og av kirken

Sammendrag

Kirkerådet skal vedta en treårig handlingsplan for arbeidet i Den norske kirke med universell utforming. Det handler om å gjøre både arealer, aktiviteter og dokumenter tilgjengelig for flest mulig. Samisk kirkeråd har tidligere kommet med innspill til utarbeidelse av handlingsplanen. Nå er planen i ferd med å skrives, og det er tid for å komme med noen siste innspill før den skal til Kirkerådet.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd ber Kirkerådet å legge vekt på følgende momenter i arbeidet med handlingsplan for universell utforming av og i kirken:

1. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal sikre og fremme deltakelse og representasjon av medlemmer med funksjonsnedsettelse.

Styrke representasjon av delegater med funksjonshemming på UKM, Kirkerådet og Kirkemøtet.

Innspill: Her bør også Samisk kirkeråd nevnes.

Samarbeide med og involvere interesseorganisasjoner, kompetansemiljøer og andre.

Innspill: Det er behov for et eget kirkelig/kristent nettverk for samer med ulike funksjonsnedsettelse. Det bør tilstrebes et nettverk som er felles på tvers av statsgrensene i Sápmi.

2. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal styrke kompetanse, bevissthet og erfaringsdeling om barrierer, funksjonshemming og universell utforming samt dobbel sårbarhet for etniske minoriteter og andre interseksjonelle tilnærminger til temaet funksjonshemming

Innhente kunnskap om barrierer mennesker med funksjonsnedsettelse opplever i kirken.

Innspill: Ved kartlegging av og forskning om funksjonshemmedes situasjon i kirken, bør det undersøkes om de som har samisk bakgrunn er i en annen situasjon enn de som ikke har det.

Utvikle og iverksette tiltak som bidrar til å fremme funksjonsmangfold og tilgjengelighet på Dnks kommunikasjon, nettsider og sosiale medier (inkl menighetens nettsider og menighetsblad)

Innspill: Når det utarbeides en ord- og språkliste om funksjonsmangfold i kirken, bør det samtidig settes i gang et arbeid med å lage slike lister på henholdsvis nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

3. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal fjerne fysiske barrierer
4. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal fjerne ikke-fysiske barrierer i kirkens tilbud for å sikre alle deltakelse og fellesskap.

Fremme utvikling av tilgjengelige materiell som brukes i gudstjenesten, kirkelige handlinger og undervisning.

Innspill: Ved utvikling av brukervennlig liturgimateriell, bør det også utvikles tilsvarende for liturgiene på samiske språk.

Utvikle konkrete praktiske ressurser og verktøy som bidrar til bedre tilgjengelighet av ritualer, aktiviteter, gudstjenesten og undervisning.

Innspill: Vurder i hvilke tilfeller ressurser og verktøy innenfor feltet bør ha med informasjon om det som gjelder særskilt for funksjonshemmede med samisk tilhørighet.

5. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal være en arbeidsplass som fremmer likestilling, inkludering og mangfold også når det gjelder funksjonshemmede

Øke kunnskap om barrierer ansatte med funksjonsnedsettelse opplever i kirken

Innspill: Ved kartlegging og dokumentasjon av barrierer ansatte med funksjonshemming opplever, bør det stilles (frivillig) spørsmål om samisk bakgrunn, slik at det går fram om de har andre erfaringer enn de som ikke har det.

6. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal sikre retten til tros- og livssynsutøvelse for mennesker som mottar helse- og omsorgstjenester i tråd med menneskerettighetene og inkorporeringen av CRPD.

Jobbe strategisk med å forbedre samhandling med helse- og omsorgstjenesten nasjonalt, regionalt og lokalt.

Innspill: I Den norske kirke er arbeidet med kirkelige tjenester på samisk mer omfattende enn å kun gjelde dem som bor i en språkforvaltningskommune. Dette bør tas med i arbeidet med å lage ressursmaterieell til veilederen «Samhandling mellom helse- og omsorgstjenesten i kommunene og tros- og livssynssamfunn». På den måten kan omsorgstjenesten bli oppmerksom på muligheten for samiske pasienter til kirkelig betjening på samisk.

Øke bevissthet og kunnskap i menighetene.

Innspill: Sørge for at kurs i Den norske kirke om kultursensitivitet og kunnskap om samisk kultur, språk og identitet, inkluderer kunnskap om levekårene til samer med ulike former for funksjonsnedsettelse.

7. Kirkemøtet vil at Den norske kirke skal ivareta funksjonshemmedes rettigheter og universell utforming gjennom opplæring av folkevalgte, ansatte og frivillige medarbeidere samt i utvikling av systemer, rutiner og planer. Det må tydeliggjøres hvem som har ansvar for hva.

Utvikle rutiner/systemer for oppfølging, evaluering og regelmessig kartlegging av status for funksjonshemmedes rettigheter og universell utforming.

Innspill: Det er viktig å understreke i hvilke tilfeller av interseksjonalitet personer med funksjonsnedsettelse har andre rettigheter i tillegg til dem som følger av å ha en funksjonsnedsettelse.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet skal vedta en handlingsplan for Kirkerådets arbeid med universell utforming. Det handler om å gjøre både arealer, aktiviteter og dokumenter tilgjengelig for flest mulig. Siden mennesker funksjonshindres av mange ulike former for barrierer, er dette er svært stort felt.

Det lages én handlingsplan der samiske dimensjoner er innarbeidet. Tiltakene Samisk kirkeråd skal gjennomføre eller ta initiativ til er inkludert i denne planen i stedet for å ha en egen plan. I sak 15/23 (Universell utforming og dobbel sårbarhet) kom Samisk kirkeråd med innspill til utarbeidelse av handlingsplanen. Nå er handlingsplanen i ferd med å skrives, og det er mulighet for å påvirke både hvilke tiltak som skal spesifiseres for Samisk kirkeråd og hvordan samiske dimensjoner innarbeides i konkretiseringen av tiltakene.

De nummererte overskriftene er vedtatt av Kirkemøtet. Momentene som kommer under overskriftene er tiltak som er under utarbeidelse. Tiltakene under hver overskrift er altså foreløpige formuleringer. Siden dette kan bli omformulert og flyttet på, er det innholdet som er vesentlig.

Der det står «Kirkerådet» og det siktes til sekretariatet som skal gjennomføre tiltakene, gjelder dette også avdeling for samisk kirkeliv. Derfor er det ikke nødvendig å sette inn noe om Samisk kirkeråd her, så lenge det er på administrativt nivå. Der det er tiltak på politisk nivå, er det derimot relevant at Samisk kirkeråd nevnes spesifikt.

Interseksjonalitet er et begrep som handler om hvordan ulike sosiale kategorier, eksempelvis etnisitet, kjønn og funksjonsevne, virker sammen og påvirker våre levekår. Dette er noe som er lagt vekt på av Kirkemøtet og som hører til tenkningen bak handlingsplanen. I handlingsplanens andre overskrift er dette spesifisert, og her er altså det å ha samisk bakgrunn en del av bildet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Hovedansvaret for gjennomføring av momentene som handler om samiske dimensjoner ligger hos avdeling for samisk kirkeliv, i samarbeid med de andre avdelingene i sekretariatet. Det må beregnes et budsjett og søkes eksterne midler for arbeidet med universell utforming på årsplanene de kommende tre årene.